

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus
practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos
sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

Per XXXVI. Casus Exhibens Materiam de Conscientiâ, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure & Justitiâ

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus XV. De Spe Theologica, & vitiis eidem oppositis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39804

apud Catholicos non posset haberi servitium simile & competens; si quis esset ablegatus inter aras infidelium; si versaretur in mari &c.

6. Circa communicationem cum Judæis Jus 25: Can. tit. de Judæis, C. Nullus c. 28. q. 1. prohibet sequentia 1. Cum eis habitare, non tamen eis servire, vel in Sabbatho cibos coquere 2. Eorum azymis vesci. 3. Judæis medicis eorūque medicinis uti, si ab aliis æquè peritis haberi possint. 4. Cum eis simul in balneo lavare 5. Eos invitare, vel ad eorum convivium accedere. 6. Esse obstetrices vel nutrices infantum in eorum domibus, nisi cum spe conversionis eorundem. 7. Iisdem legata in testamentis relinquere, aut hæredes, nisi sint consanguinei, instituire. 8. Iis officia publica committere. 9. Eorum esse mancipium: sed in his omnibus attendenda est consuetudo, quæ contra legem Ecclesiasticam præscribere potest, nec hæc prohibitiones extendi debent ad casus in Jure non expressos, hinc licet cum eis ludere, saltare, mercari, modò absit periculum perversionis & scandali.

C A S U S X V.

De Spe Theologica, & vitiis eidem oppositis.

PAncratius puer petit à Parocho doceri, 1. Quid & quotuplex sit spes; 2. Quodnam ejus objectum materiale, formale; 3. Quis modus ea ad captum exponendi; 4. Qualiter spes sit necessaria;

M

ria;

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. 1.

ria; 5. Quando obliget. 6. 7. 8. Quid de des-
 vatione. 9. De presumptione; 10. Tentatione.
 11. Quid de eo, qui perpetuò optat frui mundo
 12. Vel ideò peccat, quia putat aquè faciliè pluri
 quàm pauca peccata remitti. 13. Vel e contra pro
 peccata aliqua ob suam enormitatem nunquam remi-
 tendi; 14. Vel maledicit sua diei. Pro resolu-

1. QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit spes?

R. 1. Spes in S. Scriptura variè sumitur; quan-
 doque pro habitu spei 1. Cor. 13. *Nunc autem
 manent tria hæc, Fides, Spes, Caritas.* Pro habitu
 sperandi Rom. 8. *Spe salvi facti sumus.* Pro ipso
 objecto materiali spei; *Spes, qua videtur, non est
 spes.* Ibid. Pro ipso Deo, cujus promissioni, &
 auxiliis innititur tanquam objecto formali; *Tu es
 spes mea.* Psal. 21. *Spes mea Deus.* Thren. 3.

R. 2. Spes in genere, prout abstrahit à naturali
 & supernaturali, est desiderium & expectatio boni
 ni absentis & ardui probabiliter futuri. Spes Theo-
 logica habitualis est habitus supernaturalis, quo
 homo tendit in Deum ut beatè possidendum, ideò
 que dicitur virtus Theologica; Spes actualis est
 certa expectatio beatitudinis ex Dei gratia, & non
 nostris meritis. Ita quòdam rem omnes cum *D. Th. 2. 2. q. 18. a. 2.*
*Seu explicatiùs; Est desiderium efficax ad
 cuiuscunque boni supernaturalis & ardui à Deo pro-
 missi, cum certa fiducia, & animi erectione ad illud
 consequendum.*

Dicitur 1. *Desiderium efficax*, id est voluntas
 feria applicandi media opportuna; quia voluntas
 inefficax beatitudinis, vel simplex complacentia
 stare potest cum desperatione.

Dicitur 2. *Boni supernaturalis conducentis ad vitam æternam*, in quo distinguitur à spe naturali
 quæ desiderat, & expectat bona naturalia.

Dicitur 3. *Boni ardui*, verè enim beatitudo est ardua & difficilis, omnem captum naturalem, & vires humanas transcendens, ac sine supernaturalibus Dei auxiliis non consequibilis.

Dicitur 4. *Boni à Deo promissi*, quia sicut nihil potest credi fide divinâ, quin sit revelatum, sic nihil firmiter sperari, quod non sit à Deo promissum.

Dicitur 5. *Cum certâ fiduciâ*, quia spes supponit fidem, quâ quis certò credat, quantum est ex parte auxiliorum Dei, se rem promissam, etsi difficilem, consecuturum; ex hac fide oritur animi confidentia, erectio, & promptitudo ad superandas cum auxilio Dei quascunque occurrentes difficultates; *Spes enim non confundit.* Ad Rom. 5. Quia tamen fides & promissio non est absoluta, sed sub conditione nostræ cooperationis, & perseverantiæ, ideo ex hac parte spes non est certa, sed meritò timetur, *quia nescit homo utrum odio, an amore dignus sit, sed omnia in futurum reservantur incerta.* Eccl. 9.

QUÆR. II. Quodnam sit objectum spei, & 2. quinam actus ad eam pertinentes?

R. I. Objectum materiale spei primum est beatitudo objectiva, seu Deus beatè possidendus; secundarium sunt omnia auxilia divina, remissio peccatorum, & pœnarum, gratia actualis, & habitualis, uno verbo omnia bona à Deo nobis promissa in ordine ad supernaturalem beatitudinem, sicut omnia & sola revelata sunt objectum materiale fidei.

2. Objectum motivum formale spei prout spes est desiderium, est Bonitas Dei respectiva, seu ut nobis bona; in tantum enim spes est actus amoris concupiscentiæ, & in hoc differt, ac imperfecti-

or est charitate, quæ diligit Deum non præ
quia nobis, sed quia in se est summè bonus, &
dignus amari. *D. Th. q. 17. a. 8.* Motivum spei pro
ut est fiducia, & erectio animi, ac certa rei promissæ
expectatio, est omnipotentia divina, quâ po-
test Deus omnia dare, quæ promissit, & fidelitas
quâ certò dabit: hæc autem motiva rudibus ad cap-
tum exponi poterunt, quærendo, v. g. quare po-
tius credant se accepturos vestem à Principe pro-
missam, quam promissam à paupere? Responde-
bunt: quia Princeps potest dare vestem promissam
& etiam dabit, quia stabit suis promissis; è contra
pauper, vel non poterit dare, quod promissit, ve-
si possit, fortè tamen non stabit promissis, quia
ipsemet eâ indiget: hoc igitur applicent Deo,
qui in dando est potentissimus, in servando
promissis fidelissimus.

3. Ad spem reducuntur complacentia, gaudi-
um &c. de beatitudine sibi promissâ, de mediis ad
eam consequendam &c. Item timor, dolor, fuga,
detestatio eorum, quæ damnationem inducunt, &
beatitudinem impediunt, aut retardant, ut pec-
cata mortalia, & venialia, eorumque pœnæ: de-
mum ad spem pertinet optare alteri salutem, que-
tenus hæc salus simul optanti bona est; optare au-
tem salutem, quia proximo bona est, non est ac-
tus amoris concupiscentiæ, & spei, sed actus chari-
tatis in proximum.

4. QUÆR. III. Qualiter spes sit necessaria?

2. 1. Sicut fides de Deo ut remuneratore omni
homini ratione utenti est necessaria necessitate me-
dii, secundum dicta *Cas. præc.* sic & spes remunera-
tionis: *Credere enim oportet accedentem ad Deum,
quia est, & inquirentibus se remuneratorem.*
ad Hebr. 11. Qui textus de fide simul & spe intelligitur

gitur; imò plures dicunt in statu naturæ lapsæ, spem non tantum esse necessarium iudicium salutis ex ordinatione divina, sed etiam ex natura rei. Rationem dant, quia natura post peccatum originale est ita infirma, ut ad actus virtutum arduos videatur efficaciter conari non posse, quin per fidem & spem præmii erigatur.

2. Spes Theologica necessaria est necessitate præcepti naturalis & divini, ut clarum est tum ex S. Scriptura ad Col. 1. *Si tamen manetis in fide fundati & stabiles, & immobiles in spe*: Tum quia ratio naturalis dicit hominem debere tendere in finem suum ultimum cognitione & affectu; cognitione per fidem, affectu per spem, & charitatem, fide enim cognoscimus Deum finem ultimum, spe expectamus, charitate conjungimur,

3. Præceptum spei per se obligat hominem, cum ad usum rationis pervenerit, & beatitudo ei per fidem fuerit proposita; Deinde sæpius in vita saltem per accidens, & quidem toties, quoties obligat præceptum confessionis, charitatis, contritionis: quia sicut sine fide formali vel virtuali hujusmodi actus haberi non possunt, sic nec sine spe saltem virtuali: homines tamen bene educati, & in fide instructi prudenter dubitare non possunt, quin huic præcepto satisfecerint, cum toties spem eliciant, quoties amore cælestis gloriæ, vel timore gehennæ actum bonum exercent, de peccatis dolent, confitentur &c. & vix fieri potest, ut firmiter credens cælestem gloriam sibi esse præparatam, eam nunquam desideret, aut ad eam promerendam non erigatur.

QUÆR. IV. Quæ sint vitia spei opposita? 6.

2. Præcipue sunt duo, desperatio per defectum, præsumptio per excessum. *Circa desperationem tenenda sunt seqq.*

M 3

1. Def-

1. Desperatio non est iudicium de non obtinenda re sperata, etsi hoc ordinariè præcedat, sed abjectio voluntaria omnis spei, consequendi beatitudinem, vel media ad eam sufficientia ex diffidentia de bonitate & misericordia Dei: in hac diffidentia consistit gravissima ejus malitia in Spiritu S. cui aditum in animam intercludit, & hominem directe à fine suo ultimo avertit, estque causa gravissimorum scelerum; fit namque, ut desperantes de Dei misericordia, & salute, abjectâ salutis curâ absque fræno timoris se præcipitent in quædam crimina. Juxta illud ad Eph. 4. *Desperantes semet ipsos tradiderunt impudicitia in operationem omnium immunditia*; ulque tandem vitam peritiam, conscientia cruciatum ferre non valentes, sibi ipsam mortem inferant.
7. 2. Desperationi sæpe conjunctum est crimen hæresis specialiter in confessione explicandum, si ideo quis desperet, quia iudicat Deum se salvum non posse, vel non velle; aut Deum se posse reprobâsse ante prævisionem peccatorum, vel se peccata esse irremissibilia, aut tanta, ut vincant Dei misericordiam, hæc enim omnia sunt contra fidem: qui verò ideo desperat, quia putat se ob nimia peccata esse indignum ulteriori gratiâ, vel putat Deum non amplius daturum auxilia efficaciter, vel ob compertam suam infirmitatem, & continuos relapsus arbitratur se non perseveraturum, sed certò damnandum; talis quidem peccat mortaliter, absque tamen peccato hæresis, quia non est de fide, quòd Deus de facto hunc sit salvaturus, aut ei daturus auxilia efficaciter, sed quòd possit dare, ideòque tota malitia hujus desperationis est in eo, quòd diffidat bonitati Divinæ, & abjiciat omnem omnemque conatum ad salutem.

3. Ob peccata & radicos vitiorum habitus des- 8.
perare de propriis viribus, & confidere in sola & im-
mensa Dei misericordia, nō vitiū, sed prima spei an-
hora est, & initium salutis; desperare sibiq; mortem
inferre non ex diffidentia erga Dei misericordiam, &
auxilium, sed quia res sibi non successit, ut voluit,
quia jacturam fecit honoris, bonorum temporali-
um, &c. non est desperatio directè opposita spei, sed
charitati propriæ, vel aliis virtutibus, ut patet.

Circa præsumptionem, accipe seqq. 1. Præsump- 9.
tio est præpostera fiducia de bonitate Dei & miseri-
cordia, quâ quis confidit beatitudinem, aut bona
ad eam pertinentia consequi per media à Deo non
ordinata, ut si quis speret cœlestem gloriam per ac-
tus merè naturales, velut Pelagiani; vel justificatio-
nem per solam fidem sine propriis meritis, remissi-
onem peccatorum per solam in meritis Christi fi-
duciam, ut hæretici hujus temporis; talis præter
peccatum præsumptionis habet crimen hæresis,
quia de fide est, beatitudinem acquiri non posse per
actus merè naturales, neque justificationem, vel
remissionem sine at-vel contritione; qui verò sibi
persuadet, se esse prædestinatum, & ideo liberiùs
peccat, pœnitentiam differt, aut confidit se oppor-
tuno tempore esse salvandum, quidquid egerit,
peccat quidem peccato præsumptionis, non tamen
hæreseos; idem est de eo, qui ex confidentia in Dei
misericordia movetur ad reiteranda peccata, ad
differendam pœnitentiam: *Dico*, qui ex confiden-
tia in Dei misericordia movetur, nam si aliunde v.
g. ex nimia objecti delectabilitate moveatur ad rei-
terandum peccatum, vel ideo differat pœnitenti-
am, quia jam videtur nimis difficile confiteri, aut
abstinere à peccatis, quamvis simul credat, & spe-
ret etiam post dilatam pœnitentiam aut reiterata

peccata se veniam impetraturum, non est præsumptio, imò bonum est etiam tum, quando peccamus sperare veniam & proponere confiteri.

10. 2. Ad præsumptionem reducitur Dei tentatio, quâ quis temerè vult experiri Dei misericordiam expectando extraordinarium, vel miraculosum Dei auxilium; ut si se exponat evidenti periculo peccandi, confidens se miraculosè conservandum, aut cum potest conservare vitam, vel sanitatem corporalem mediis naturalibus, his neglectis intendat, & confidat consequi medio supernaturali, & extraordinario, nisi id fortè fieret ex speciali Dei instinctu. *V. cas. 65. n. 16.*

3. Pessima, & blasphema præsumptio, & Dei tentatio est, si quis per preces, eleëmofynas, Sacrificium Missæ, vel alia pia opera sperat à Deo consequi, quæ per se mala sunt, ut turpè puellæ amorem, vindictam de inimico, victoriam injustæ litis &c.

4. Omnis præsumptio aut Dei tentatio est peccatum ex genere suo mortale, etsi non habeat annexam hæresin juxta illud Eccl. 5. *Ne adjicias peccatum super peccatum, & ne dicas miseratio Dei magna est, multitudinis peccatorum meorum miserebitur.* Et Deut. 16. *Non tentabis Dominum Deum tuum.* Ex dictis

11. *Deduces seqq.* 1. Optans perpetuò frui terrenis, peccat contra spem, quia virtualiter contemnit objectum primarium spei, seu cœlestem gloriam, quam postponit amori temporalium: si tamen quis optet perpetuò frui mundo sine comparatione ad cœlestem gloriam ex amore vitæ præsentis, vel ut sic effugiat periculum æternæ damnationis, probabiliter excusatur saltem à mortali, *Castrop. Tamb. L. 2. in decal. c. 3. §. 1.*

12. 2. Qui pergit peccare ideo, quia confidit misericordiam Dei æquè facillè remissuram plura peccata, quam

quàm unum, graviter peccat peccato præsumptionis, secus si ideo peccata reiteret, eò quòd eàdem erubescentiâ, vel labore possit confiteri plura, quàm unum, quia non peccat ex confidentia in Dei misericordia, & quamvis *Bona spei d. 4. n. 48.* putet tantum venialiter contra spem peccare eum, qui ex præsumptione, vel spe remissionis facit peccatum veniale, aut ad breve tempus pœnitentiam differt, communis tamen sententia est, hîc non dari parvitatem materiæ, gravis enim irreverêtia est abuti divinâ misericordia ad peccandum etiam venialiter.

3. Qui temerè se exponit evidenti periculo mortis, volens experiri, an Deus extraordinario medio sibi sit subventurus, tentat Deum, ideòque graviter peccat.

4. Qui timet, aut putat sibi difficilem esse remissionem peccatorum ob nimiam v. g. eorum enormitatem, per hoc præcisè non peccat, cum reverà remissio difficilis sit, non quidem ex parte Dei, sed ex parte pœnitentis, qui eò est indignior remissione, quòd graviora commisit peccata; si tamen ideo abjiciat omnem spem, & conatum ad salutem, aut peccatorum remissionem, peccat peccato desperationis.

5. Qui diei suæ maledicit, vel dolet se esse natum ob tædium vitæ vel asperitates, quas experitur, non peccat propriè contra spem; secus si ideo maledicat nativitati suæ, quia diffidit peccata sibi à Deo esse remittenda.

C A S U S XVI.

De charitate Theologica, ejusque obligatione, & vitiis oppositis.

Quarantus Pastor ovium ignorat 1. *Quid sit cha-*

M 5

cha-